

Botaniska Sällskapet i Jönköping

STYRELSENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2011

Allmänt

Verksamhetsåret 2011 har omfattat sex föredrag med bildvisningar och sex exkursioner inklusive de Vilda Blommornas dag. Årsmötet med efterföljande föredrag hölls den 9 mars. Nedan följer en redovisning av dessa under punkten sammankomster.

Samkvämen har som vanligt under de senare åren hållits i Allianskyrkan, Östra Storgatan 56, Jönköping.

Styrelsen har haft fyra protokollförda sammanträden under året.

Botaniska Sällskapet är medlem i Föreningen Smålands Flora.

Sällskapet är också medlem i Svenska Botaniska Föreningen. Sällskapet representerades av Caroline Edelstam på Svenska Botaniska Föreningens föreningskonferens.

Under året har Sällskapet införskaffat sex exemplar av boken om Jönköpingsbotanisten Erik Leonard Ekman, "Västindiens Linné" att använda som gåva till föredragshållare.

Sällskapet deltog genom Marianne Rydén på ett möte där landets regionala botaniska föreningar samlades för att under rubriken *Vägen framåt* diskutera hur vi kan hjälpas åt för att göra botaniken roligare och mera tillgänglig. På mötet diskuterades ny teknik, Svensk Botanisk Tidskrift, ungdomsverksamhet, nya målgrupper, gemensamma projekt, resor och synlighet.

Under året har hemsidan uppdaterats och adressen är: www.sbf.c.se/bsj. Vår medlem Åke Jönsson har skött sidan. Normalt har styrelsen också påmint medlemmarna om kommande programpunkter via e-post till de medlemmar som har angivit en e-postadress. Har ni e-post så är ni välkomna att meddela styrelsen den genom att skicka ett e-brev till kassaförvaltaren: lennart.persson@lansstyrelsen.se

På Sällskapets blogg, <http://botaniskabloggen.blogspot.com/> har det gjorts 37 inlägg under året. Här har bland annat presenterats spännande fynd av grusbräcka, grekvädd, kattfot och råttsvingel från centrala Jönköping och därutöver rapporter från aktiviteter och annat.

Anders Bertilsson har avgått ur styrelsen. Han avtackades för 25 års engagerat styrelsearbete med en gåva, ett presentkort på kulturhuset Spira, vid bussresan i juni. Vi ser fram emot fortsatt samarbete med Anders inte minst i hans roll som exkursionsledare.

Under hösten avled medlemmen Ragnar Lerner. Ragnar var född 1931 och kom med i föreningen under 1960-talet när florainventeringen startade. Ragnar var i flera år ledamot av inventeringskommittén och valkommittén. Åren 1983-2000 var han föreningens kassör. Under många år vårdade Ragnar en ängsmark i Barnarp med växtplats för vityxne. För bl. a. detta arbete belönades han med Jönköpings kommuns naturvårdspris 2006. Ragnar var duktig både inom botaniken och ornitologin och många var de fina växtfynd han gjorde i Tenhultstrakten. Han var en trogen besökare på föreningens aktiviteter.

Ekonomi

Sällskapets kassabehållning uppgick vid årets slut till 17.738 kr, fördelat på plusgiro 17.197 kr och kontant i kassan 541 kr.

Strategisk förändring av Sällskapets florafond i en mer långsiktigt trygg placering har genomförts under året.

Stödjande myndighet

Jönköpings kommuns kulturnämnd har under året anslagit 3 000 kr till Sällskapets verksamhet.

Medlemsantal

Sällskapet hade 31 december 2011 129 medlemmar, varav 4 barn, som betalt medlemsavgift. Under året har 14 medlemmar lämnat Sällskapet och 7 medlemmar har tillkommit, varav 1 barn. Vi har även ett antal medlemmar som inte betalt medlemsavgift 2011, men som vi låter vara kvar i medlemsförteckningen 2012. Vi hoppas att det är ett förbiseende och att de vill vara kvar i föreningen. Även om medlemsutvecklingen, sett totalt under de senaste åren, haft en negativ trend så är Botaniska Sällskapet i Jönköping en av Sveriges mest aktiva, lokala, botaniska föreningar.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften 2011 har varit 75 kr för vuxen och 10 kr för ungdom under 20 år.

Naturvård

Sällskapet har under året varit representerat i Naturvårdsgruppen i Jönköpings kommun genom Magnus Thorell och Marianne Rydén. Sällskapet har också lämnat skriftliga yttranden:

- yttrande angående planerad täktverksamhet inom Hökhultamossen. Sällskapet är kritiskt till att handlingen i stort sett inte behandlar områdets biologiska mångfald.
- yttrande angående Planprogram för Strandängen. Sällskapet uttryckte att det är av största vikt att spara gamla värdefulla träd och trädalléer och skydda de biologiska värdena i Djupadalsravinen och strandområdet.
- yttrande angående Förslag till Ramprogram för södra Munksjön. Vi betonade att kommunen bör ”tänka vattenmiljö”, utveckla och återställa naturliga stränder, bevara den naturliga vegetationen vid Tabergsåns mynning i Munksjön och att vi tydligt motsätter oss exploatering i och kring naturreservatet Rocksjön.
- yttrande angående Program för Jönköpings kommuns skogar. Sällskapet betonade värdet av att naturvårdsfrågorna lyfts fram och vikten av att kommunen har ett helhetsperspektiv på sin skogsskötsel där ett försök görs att sätta biologisk mångfald och sociala värden i relation till de rena ekonomiska aspekter som är lättare att mäta.

Med anledning av utredningen "Rocksjön friluftsliv och naturvård" träffade representanter från Naturvårdsgruppen stadsbyggnadsnämndens ordförande Anders Samuelsson. Marianne Rydén representerade Sällskapet som avstod från att lämna ett skriftligt yttrande eftersom vi bedömde att de botaniska värdena endast marginellt kommer att påverkas.

Utöver detta var Sällskapet under senhösten ledande i arbetet med en skrivelse där de flesta av naturvårdsorganisationerna i Jönköping samlat kritiserar kommunens hantering av skogspolicyn/skogsprogrammet. Trots majoritet i arbetsgruppen och tidiga dialogmöten kom kommunen med ett alternativförslag efter remisshanteringen. Vi betonade att sättet som kommunen hanterade frågan på ledde till minskat förtroende, förlorad delaktighet och fördröjning av processen. Inriktningen på skrivelsen beslutades vid ett gemensamt möte i slutet av november. Frågan uppmärksammades i lokal media.

Växtplatsen för gatmålla på Torpa har rensats på konkurrerande vegetation i slutet av maj, då fanns 20 småplantor. Gatmållan trivs och i början av juli fanns ett 80-tal plantor, varav 30 i blom.

Göte Bengtsson representerar Sällskapet i länsstyrelsens skötselråd för naturreservatet Bondberget. Under 2011 har ett inledande möte hållits.

Några av föreningens medlemmar har deltagit i ArtDatabankens floraväkteri för rödlistade arter. Rapporter om individantal och eventuella hotbilder har lämnats till Margareta Edqvist som samordnar denna verksamhet i Småland.

Bibliotek

Sällskapets bibliotek förvaras på Naturskyddsföreningens gård i Ingaryd.

Södra Vätterbygdens Flora

Floraarbetet drivs vidare genom Hans Thulin, som har huvudansvaret. Ett stöd i form av en granskning av Hans första utkast till artförteckning är på gång inom florakommittén.

Styrelse m m

I styrelsen har följande personer ingått:

Martin Sjödahl, ordförande
Magnus Thorell, vice ordförande
Marianne Rydén, sekreterare
Lennart Persson, kassaförvaltare
Lena Dahlström, programansvarig
Göte Bengtsson
Britta Pilkvist, pressansvarig

Revisorer:

Ulla Staaf
Åke Jönsson
Kerstin Pilkvist, suppleant

Valkommitté:

Mikael Krantz
Lars Strid
Klas Balkhed

Sammankomster

19 januari. Medlemmarnas afton. (23 deltagare)

Höstens traditionella programpunkt "Medlemmarnas afton" hade flyttats till vintern. Magnus Thorell visade bilder från resor till Syrien och Indien. Syrien har i de västra delarna medelhavsklimat och d:o flora. I de östra delarna breder öknen ut sig. Staden Palmyra är t ex en oas med rika bestånd med dadelpalm. Från Indien visades bilder från nationalparkerna Khana och Bandhaghvar, båda "djungelskogar" med rik fauna av fåglar, olika hjortar och tigrar.

9 februari. Linnés levande arv med Magnus Stenmark (ca 40 deltagare)

Magnus Stenmark, numera Jönköpingsbo, berättade under rubriken "Linnés levande arv" om Linnés stora intresse för växter från Ryssland och omfattande korrespondens med ryska botanister. Vi fick höra berättas om första och andra Beringexpeditionen i Fjärran Östern och Sibirien, då det gjordes stora upptäckter av växter. En av Linnés lärjungar, J P Falck reste i Volga-området och sände fröer och sticklingar till Linné. Också från gruvmagnaten Demidovs botaniska trädgård (den första botaniska trädgården i Ryssland) i staden Solikamsk i Uralbergen fick Linné mycket växtmaterial. Detta planterade han bl a i en "Hortus Sibiricus" på sitt Hammarby, där det fortfarande finns ett 50-tal arter med ryskt ursprung. Hans intresse var till stor del inriktat på växter från Ryssland/Sibirien som klarar ett kärvt klimat och skulle kunna bli nyttoväxter/medicinalväxter i Sverige. Sibirisk ärtbuske är ett exempel på en växt som Linné fick från Ryssland.

Årsmöte. 9 mars. (18 deltagare)

Årsmöte med sedvanliga förhandlingar. Därefter visade Magnus Thorell bilder från en resa i Estland, Lettland och Litauen med Göteborgs och Lunds botaniska föreningar.

27 april. Vårvandring på Jöransberg med Martin Sjädhall (22 deltagare)

Årets traditionella (åttonde året med Martin som ledare) vårvandring hölls på Jöransberg i Huskvarna. Det blev en ganska lång vandring med fikapaus med fantastisk utsikt över Bråneryd. Som vanligt var målet för vårvandringen en blommande ört per deltagare, något som gick bra både 2004, 2005, 2008 och 2010 men misslyckades både 2006, 2007 och 2009. I år lyckades vi, sammantaget sågs 31 blommande örter. I en sydslänt blommade både smultron och gökärt, vilket måste sägas vara riktigt tidigt. Utöver detta hittade vi blommande kungsängslilja i lövskogen. Det är inte särskilt vanligt i våra trakter.

18 maj Utflykt till Östra Vätterbranterna och byn Kleven strax söder om Östgötagränsen med Tomas Fasth. (37 deltagare)

Östra Vätterbrantsområdet är mycket mångformigt och varierat. Det är den växlande topografin som gett upphov till den biologiska mångfalden. Regeringen har beslutat att nominera biosfärkandidatområdet Östra Vätterbranterna till UNESCO på grund av dess höga biologiska, kulturhistoriska och estetiska värden. Under ledning av Tomas Fasth gjorde vi en fin vandring i området och njöt av den härliga utsikten. Vi upptäckte ett bestånd av lundslok i en brant lövskogsdunge. Första noteringen av förekomsten gjordes 1845 av Lindeberg. Vidare noterade vi bergslok, tandrot, lungört och ett rikt bestånd av desmeknopp. Något exemplar av grusbräcka fann vi på en berghäll.

Vi såg många andra spännande arter som backsmultron, knölsmörlblomma, glansnäva, axveronika, sloknunneört, backnejlika, getväppling, ängshavre, harmynta och en sandmaskros som heter rubinmaskros.

18 juni. Bussresan till Västergötland under ledning av Kurt-Anders Johansson (23 deltagare)

Den årliga bussresan gick till Skultorp och Billingen i Skövde kommun där vi började med att besöka den fantastiska Nohlmarken. Intressant guidning fick vi av Kurt-Anders Johansson och Bengt-Göran Karlsson, initiativtagare och drivande kraft bakom den stora restaurering som gjorts av området. För från att ha varit kraftigt igenvuxet på 80-talet har Naturskyddsföreningen återskapat en otrolig blomsterprakt. Genom årlig slåtter blommar orkidéerna i tusental. Mer än 370 olika växtarter har hittats i Nohlmarken där vegetationen går från torrängs- och friskängsflora i de västra delarna till en kalkfuktäng i öster.

Bland de arter vi kunde skåda i blom fanns flugblomster, kärrknipprot, honungsblomster, nattviol, grönvit nattviol, blodnycklar, sumpnycklar, ängsnycklar och mängder av skogsnycklar. Utöver den otroliga orkidéprakten kunde vi även beundra den lilla späda loppstarren, blåeld och stallört m.m. Den stora mängden knoppar av prakt- och brudsporre vittnar om att Nohlmarken är väl värd flera besök.

Efter lunchen som intogs på Skultorps värdshus fortsatte resan till Sotarliden på nordsidan av Billingen, där det växte bl a tusentals brudsporrar, ormtunga, tovsippa och kvarstående röd kamklint. Dagens sista stopp gjordes i naturreservatet Hökaberg i Istrum. Gården som testamenterats till Skövde Naturskyddsförening har genom bete och slåtter en välbevarad flora från det gamla jordbrukslandskapet. Här blev vi förevisade västgötamåran tillsammans med den vackra ängsfloran som vi är mer vana vid från Jönköpingstrakten med slåttergubbe, kattfot och jungfrulin.

20 juni. De vilda blommornas dag

Detta var sjätte året detta samarrangemang med de övriga nordiska länderna gick av stapeln. Blomstervandringar hölls även i Södra Vätterbygden. En vandring ordnades i Huskvarna medan vandringen i Bankeryd på ställdes in. Det var dagsregn och inga deltagare kom

24 augusti. Exkursion till Störestorp med Lennart Persson. (8 deltagare)

Huvudsyftet med utflykten var att titta efter fältgentiana i den fina betesmarken norr om gården Störestorp i Lekeryd. Vi som trotsade vädrets makter fick en spännande afton. Vi hittade sammanlagt tio exemplar av fältgentianan. Vi var glada för det även om den varit betydligt flertaligare för några år sedan. Förutom andra trevliga växter tittade vi även på ängssvampar. Ingen av deltagarna hade tyvärr särskilt goda artkunskaper, men den rödlistade scharlakansröd vaxskivling kunde ändå identifieras.

10 september Stadsvandring under ledning av Lennart Persson. (6 deltagare)

Första stoppet var på Kanalgatan på Öster där vi studerade två sällsyntheter; en planta portlak som etablerat sig intill en husvägg utanför en grönsakshandlare och något längre fram en planta koreansk anisop i blom. Vandringen fortsatte på Kålgårdsområdet där vi fann bl a fiskmålla, rödmålla, svenskmålla, sandvita, nattglim, rättika, kaprifol, stillfrö och vildmorot. Vid Rucksjöns utlopp i Munksjön noterade vi sprängört, besksöta, strandklo, frossört, kärnsilja, kalmus, svalting, svärdsilja, fackelblomster, toplösa och slokstarr. Vid Kalmar udde i Rucksjön upptäckte vi ett fint bestånd med lundbräken. Fika intog vi där, i det nyligen uppförda, kombinerade fågel- och kanotstarttornet.

5 oktober Medelhavsområdets orkidéer med tonvikt på *Ophrys*-arter med Sven Birkedal (45 deltagare)

Sven Birkedal, expert på flugblomster, berättade om mångfalden *Ophrys*-arter i Medelhavsområdet. Flugblomstersläktet hör hemma i Medelhavsområdet, i Mindre Asien, i Kaukasus och i Nordeuropa. Det är ganska småvuxna orkidéer som i utseende imiterar insekter. Blommorna sänder ut feromoner som attraherar stekelhanar och lockar dem till parning. De blir alltså så förvillade att de tror att de har landat på en hona av den egna arten. Därmed blir dessa insekter oavsiktligt också pollinatörer. Det är ett invecklat samspel och det är viktigt att blommorna slår ut strax efter att steklarna har kläckts. Varje art, underart eller varietet lockar sin egen stekelart. Enligt Sven är det just detta som gör att man kan särskilja en del taxa som är väldigt lika inbördes. Mångfalden inom släktet är enorm och skillnaderna ibland mycket små. Denna variation demonstrerades med många och mycket vackra bilder.

**26 oktober Långlivade smålänningar i rosornas värld med Lars-Åke Gustavsson
(39 deltagare)**

Lars-Åke Gustavsson är Sveriges internationellt mest kända rosexpert. Han har lett arbetet med att alla äldre rossorter som växer i Sverige ska identifieras. Lars-Åke höll ett mycket intressant föredrag om "långlivade smålänningar i rosornas värld". Vi fick lära oss om olika grupper av rosor och hur de har odlats och var de finns kvar. Lars-Åke gav också en hel del rekommendationer om vilka arter som är odlingsvärda och som till och med skulle klara sig på kalvfället. Kvällen var ett samarrangemang med Huskvarna trädgårdsförening.

30 november Medlemmarnas afton. (15 deltagare)

Medlemmarnas afton började med att styrelsemedlemmen Lena Dahlström visade bilder från sin resa till Härjedalen i somras. Resan gjordes i mitten av juli, vilket är en bra tid ifall man vill se många blommande växter. Vi fick se många vackra bilder och här kommer ett urval arter. Gul klippbräcka, den honungsdoftande fjällyxnen, rosenrot, fjällviol, ängsgentiana, lappgentiana, fjällgentiana, norskpyrola, blodfingerört, tromsögontröst, fjällsippa, lappspira, varglav m.fl. Lena tipsade även om att turistbyrån i Funäsdalen ordnar olika "guldturer" som man kan vandra och få möjlighet se och uppleva mycket. Vi fick förutom alla vackra växter se hur ett privat projekt med att rädda myskoxen hade lyckats med att få fram en kalv.

Efter en paus med god fika visade Marianne Rydén sin samling av lavar. Det var en gedigen samling som var insamlad i slutet på åttiotalet. Hon berättade fakta om lavar och tipsade även om den lav- och mosscirkel som ska starta till hösten.

Lennart Persson visade bilder från sin inventeringsvecka i Pite Lappmark. Vackra vyer och även vacker konst var bilder som vi fick ta del av.

Gösta Börjeson deltog i våras i Svenska Botaniska Föreningens resa till Rhodos. Resan hade betoning på orkidéer, Ophrys. Vi fick se många vackra bilder av de 40-tal olika orkidéer som resesällskapet fick se. Om ni ska resa till Rhodos och vill ha tips om bra lokaler hjälper Gösta gärna till.

//Styrelsen för Botaniska Sällskapet i Jönköping